

SAMETOVÁ REVOLUCE

Milí žáci a studenti, 17. listopadu uplyne 30 let od uplynutí tzv. sametové revoluce, která se konala v roce 1989. Pracovní list Vám nastíní některé záležitosti doby před a v roce 1989. Budeme rádi, když si společně v rámci hodin dějepisu nebo občanské výchovy tyto listy vyplníte. Odpovědi na otázky najdete v rámci společných besed k tématu sametové revoluce s vašimi vyučujícími, rodiči či na internetu.

Události, jež probíhaly v průběhu celého roku 1989 v naší republice, předznamenávaly nespokojenost s politickým režimem v zemi a dosavadní situací ve společnosti. Sedmnáctý listopad odstartoval sled událostí, které trvaly až do 10. prosince a přinesly pád komunistického režimu. Pokojná pražská manifestace k Mezinárodnímu dni studentů a uctění památky Jana Opletala se změnila v demonstraci, která rozpohybovala řadu dalších podnětů a akcí ke svržení komunistického režimu a prosazení zákonitostí demokratického systému. V zemi se zásadně změnila politická situace. Sametová revoluce představuje jednu z nejvýznamnějších událostí v našich novodobých dějinách. Můžeme ji nazvat předělem mezi dvěma historickými epochami, její důsledky se projeví ve fungování společnosti a způsobu života lidí.

OTÁZKA 1

www.muzeumct.cz

Sametová revoluce začala 17. listopadu 1989 v Praze. Podnětem k zahájení se stalo shromáždění studentů, kteří si připomínali jednu významnou událost českých dějin. Víš jakou?

Doplněním slov dojdeš ke správné odpovědi.

Studenti se shromáždili na pražském Albertově, aby **uctili** památku studenta lékařské fakulty Univerzity Karlovy Jana **Opletala**, který byl před **padesáti** lety smrtelně **postřelen** při demonstraci konané v den 21. výročí vzniku Československa. Jeho pohřeb se stal **demonstrací** studentů českých vysokých škol proti fašistickému režimu. V noci ze 16. na 17. listopadu příslušníci SS natrvalo **uzavřeli** české vysoké školy, 9 vedoucích představitelů vysokoškoláků v Ruzyni **popravili**, 1 200 studentů zbili a **odvlekli** do koncentračních táborů. Na základě těchto událostí byl v Londýně v roce 1941 vyhlášen 17. listopad jako **Mezinárodní den studentů**.

popravili

uzavřeli

Opletala

Mezinárodní

padesáti

postřelen

uctili

studentů

odvlekli

demonstrací

OTÁZKA 2

Jaké byly symboly sametové revoluce?

např. klíče, trikolora

OTÁZKA 3

Vysvětli slogan „máme holé ruce“, který demonstrující studenti na Národní třídě v Praze skandovali před příslušníky Veřejné bezpečnosti, kteří na ně začali útočit, aby demonstraci rozehnali.

Neútočte na nás, jsme bezbranní.

OTÁZKA 4

Jak postupovaly chronologicky jednotlivé události? Přiřaď k události správné datum.

• Shromáždění studentů na Albertově	• 18. listopadu 1989
• Zahájení stávký divadelníků	• 17. listopadu 1989
• Volba československého prezidenta	• 19. listopadu 1989
• Občanské fórum	• 29. prosince 1989
• Konec vedoucí úlohy KSČ	• 29. listopadu 1989

OTÁZKA 5

Revoluce se z Prahy rychle šířila do dalších měst v republice. Probíhaly revoluční události také ve tvém městě či obci? Zeptej se na to svých rodičů.

- Místo bydliště
- Probíhaly zde události?
- Jak?

individuální odpověď'

OTÁZKA 6

Občanské fórum vytvořili herci, intelektuálové a studenti 19. listopadu 1989 v pražském divadle Laterna magica. Sdružovalo všechny občanské aktivity usilující o změnu režimu. Následně byla Sdružení Občanského fóra zakládána i v jiných městech. Víš, jaká byla zkratka tohoto sdružení?

OTÁZKA 7

Přečtěte si zprávu ze setkání stávkových výborů česko-moravských divadel zveřejněnou v 1. čísle zpravodaje OF Český Těšín.

Zpráva ze setkání stávkových výborů česko-moravských divadel

Dne 10.12.1989 proběhla v Praze schůzka zástupců stávkových výborů česko-moravských divadel, k na které byly projednány tyto základní body: Nejprve šlo o vyřešení problému Generální stávky. Koordinační centrum OF a koordinační stávkový výbor umělců rozhodl, že stávka, která trvala 3 týdny dnem 10.12.1989 končí a tudíž i plánovaná Generální stávka se nekoná. Dohodli jsme se, že tato stávka může proběhnout manifestačním způsobem.

Proč toto rozhodnutí? Hlavní požadavky umělců před započítím stávky byly splněny - zkompromitování politici odstoupili z vlády, stejně jako prezident a také jmenování nové Federální vlády bylo přijato souhlasně. Neznamená to ovšem, že bychom si mysleli: "Už je to uděláno, už je to hotovo!" K tomu koordinační stávkový výbor přijal toto prohlášení:

Vážení občané,

v posledním týdnu došlo v politické situaci k jistým pozitivním krokům.

Jako odpověď na tento vývoj jsme se rozhodli ukončit dnem 10.12.1989 stávku umělců a pracovníků kulturních institucí.

Obáváme se ale, že síly, které byly zvyklé nekontrolované vládnout, se mocí dobrovolně vzdají.

Situace vyžaduje nové, aktivní formy stávkové pohotovosti, které se podle místních podmínek zvolí stávkové výbory v jednotlivých divadlech a kulturních institucích.

Rozhodující funkce stávkových výborů potrvá až do ukončení svobodných voleb.

V jednotě se studenty a Občanským fórem jsme stále připraveni k nejostrřejším formám protestu.

koordinační stávkový výbor

Divadlo na zábradlí, 10.12.1989

OTÁZKA 8

Kdo se stal po převratu československým prezidentem?

Václav Havel

OTÁZKA 9

Jedním z velice emotivních momentů 17. listopadu byla píseň "Modlitba pro Martu", která zazněla pro demonstrující dav. Napiš, kdo ji zpívá.

Marta Kubišová

OTÁZKA 10

Přiřaď správné charakteristiky k výrazům.

1. Charta 77	C	a. veřejný projev protestu
2. Samizdat	E	b. jedna z nejrozšířenějších forem řízení státu
3. Normalizace	F	c. pojmenování neformální občanské iniciativy zaměřené na kritiku
4. Demontrace	A	d. nedodržení lidských a občanských práv státem a politickou mocí
5. Exil	D	e. vynucený pobyt v zahraničí
6. Demokracie	B	f. vydávání novinového (literárního) obsahu vlastním nákladem v ilegality; samizdaty byly rozšiřovány v malých nákladech, ručně opisovány, později na psacím stroji a množeny cyklostyly nebo kopírkami
		g. represivní opatření zaváděná v bývalých satelitech Sovětského svazu, jako v Maďarsku po potlačení revoluce v roce 1956, nebo v Československu po potlačení pražského jara 1968

OTÁZKA 11

Které knihy pro děti a mládež vyšly před listopadem 1989? Znáš některou z nich?

- TEREZÍNSKÉ GHETTO (VERONIKA VÁLKOVÁ)
- TŘETÍ PATRO (IVO PELANT)
- KAŽDÝ DEN SENZACE (MÁRIA HALÁŠIOVÁ)
- FIORELLA A ZÁHADA MRTVÉHO NETOPÝRA (VLASTIMIL VONDROUŠKA)
- VELKÉ TRÁPENÍ (HELENA SMAHELOVÁ)

OTÁZKA 12

Které noviny a časopisy byly v novinových stáncích před rokem 1989? Znáš některé z nich?

- ABC MLADÝCH TECHNIKŮ A PŘÍRODOVĚDCŮ
- PIONÝRSKÁ SEDMIČKA
- PUNTÍK
- 21. STOLETÍ JUNIOR
- TOP DÍVKY
- MLADÝ SVĚT

